

[View the original article](#)

فرهنگ و زندگی

چرا خشونت علیه حیوانات با خشونت علیه انسان‌ها مرتبط است؟

رادیو فردا

۱۴۰۵/مهر/۰۲

راه‌اندازی کارزار تازه‌ای در ایران با عنوان «درخواست تصویب و اجرای قانون مبارزه با حیوان‌آزاری» بار دیگر مسئله حقوق حیوانات را به موضوعی عمومی و حقوقی در کشور تبدیل کرده است.

این کارزار که از مرداد امسال آغاز شده، خواستار تصویب «قانون جامع منع حیوان‌آزاری و حمایت از حیوانات»، جرم‌انگاری صریح آزار و شکنجه حیوانات، حمایت از پناهگاه‌ها و فعالان این حوزه و ایجاد سامانه‌ای رسمی برای ثبت و پیگیری موارد حیوان‌آزاری است.

روزنامه شرق نوشت، یکی از محورهای اصلی این مطالبه، تعیین چارچوب قانونی مشخص برای تعریف و برخورد با انواع حیوان‌آزاری است.

امضاکنندگان خواستار آن شده‌اند که رفتارهایی از جمله آزار و شکنجه، مثله‌کردن، رهاسازی غیرمسئولانه، تکثیر غیرقانونی و بهره‌کشی خارج از ضوابط، در چارچوب قانون به‌صورت روشن تعریف شود و برای آن‌ها ضمانت اجرای متناسب در نظر گرفته شود.

در این کارزار همچنین بر ضرورت توجه قانون‌گذار به اشکال جدید حیوان‌آزاری، از جمله تولید و انتشار محتوای تصویری مرتبط با آزار حیوانات در فضای مجازی، تأکید شده است.

صرف‌نظر از تصاویری که ممکن است حیوان‌آزاری تلفی شود، گزارش‌های مردمی از حیوان‌آزاری به ویژه در شبکه‌های اجتماعی افزایش یافته و فعالان مدنی مدافع حیوانات در این شبکه‌ها فعالیت می‌کنند.

این اولین بار نیست که در ایران، کارزارهایی در دفاع از حقوق حیوانات به راه می‌افتد. به عنوان نمونه، در سال ۱۴۰۰ نیز به دنبال اعلام وصول طرحی با عنوان «صیانت از حقوق عامه مقابل حیوانات خطرناک» در مجلس ایران، کارزاری برای جرم‌زدایی از عنوان نگهداری حیوانات اهلی و خانگی در ایران به راه افتاد.

اما چرا تاکنون این کارزارها موفق‌آمیز نبوده و فعالان محیط زیست چاره‌ای جز تکرار هشدارهای خود نداشته‌اند؟

سعید پیوندی، جامعه‌شناس در پاریس، در این زمینه به رادیو فردا می‌گوید که در سال‌های اخیر، بسیاری از تشکلهای مدنی و کنشگران مخالف حیوان‌آزاری تلاش کرده‌اند این رفتارها را نقد کنند و در عرصه عمومی بحثی جدی و انتقادی درباره نوع برخورد با حیوانات به وجود آورند، اما توان و دامنه فعالیت آن‌ها به اندازه‌ای نیست که بتواند به‌تنهایی جریان غالب جامعه را به شکل تعیین‌کننده‌ای تغییر دهد.

به‌گفته این جامعه‌شناس، برای ایجاد یک چرخش فرهنگی اساسی، نهادهای اصلی فرهنگ‌ساز، از جمله نظام آموزشی و رسانه‌های سراسری، نیز باید به این کارزار بپیوندند.

چه تضمینی برای اجرای قوانین وجود دارد؟

تلاش برای قانون‌گذاری درباره حیوانات در ایران سابقه‌ای طولانی دارد، اما بخش مهمی از آن یا به نتیجه نرسیده یا موضوع آن بیشتر محدود کردن نگهداری حیوانات خانگی بوده است.

اکنون یکی از پرسش‌ها این است که حتی در صورت تصویب قوانین یا صدور دستورالعمل‌ها، چه تضمینی برای اجرای آن از سوی نهادهای مسئول وجود دارد؟

چندی پیش اظهارات علی‌هاشمی طاهری، عضو شورای شهر کاشان، در مخالفت با یک دستورالعمل اداره بهداشت برای عقیم کردن سگ‌ها نشان داد که قوانین ممکن است در مرحله اجرا با مانع مواجه شوند و اجرا نشوند.

هاشمی طاهری در یک جلسه شورای شهر که فیلم آن در شبکه‌های اجتماعی منتشر شده، رسماً گفت که تنها راه، «کشتن سگ‌ها» است.

سعید پیوندی درباره دلایل خشونت علیه حیوانات می‌گوید:

«اگر در درک عمومی خود، انسان را سرور و صاحب طبیعت بدانیم و تنها موجودی تصور کنیم که دارای عقل، شعور و احساس است و بنابراین حق دارد بر طبیعت مسلط شود، این تلقی می‌تواند زمینه‌ساز عادی شدن خشونت علیه حیوانات باشد. در چنین نگاهی، حیوان موجودی فاقد احساس و ادراک تلقی می‌شود و تصور می‌شود که رنج و آزار را نمی‌فهمد. بنابراین، وقتی حیوانی را کتک می‌زنیم یا آزار می‌دهیم، گویی با یک شیء غیرجاندار برخورد می‌کنیم.»

بیشتر در این باره:

«۲۵ درصد» از آگهی‌های فروش جانوران در ایران مربوط به گونه‌های ممنوعه است

انواع خشونت علیه حیوانات

حیوان‌آزاری تنها به شکنجه یا کشتن حیوان محدود نمی‌شود. کارشناسان می‌گویند که موارد پیش پا افتاده دیگری مثل غذا دادن غیراصولی به حیوانات شهری نیز می‌تواند به رنج و آسیب حیوانات منجر شود.

محمد درویش، فعال محیط زیست در ایران، می‌گوید:

«یکی از شایع‌ترین شکل‌های حیوان‌آزاری در ایران ولنگاری در مدیریت پسماند است. غذاهای بی‌کیفیت به راحتی در لندفیل‌ها و سطل‌های زباله در اختیار حیوانات قرار می‌گیرند؛ حیواناتی مانند سگ‌ها، گربه‌ها و انواع پرندگان. استفاده از این مواد غذایی، از یک سو احتمال ابتلا به بیماری و آلودگی را افزایش می‌دهد و از سوی دیگر، به حیوانات "آدرس اشتباه" می‌دهد؛ یعنی این تصور را ایجاد می‌کند که شرایط برای ادامه حیات و تکثیرشان مناسب است و در نهایت ممکن است جامعه با یک بحران جدی اکولوژیک روبه‌رو شود.»

او تأکید می‌کند: «در واقع، یکی از مصادیق حیوان‌آزاری این است که ما در زندگی طبیعی حیوانات دخالت کنیم و رفتارهای طبیعی آنها را از بین ببریم.»

کارزار جدید، از زاویه‌ای متفاوت، به جای تمرکز بر ممنوعیت نگهداری حیوانات، بر حمایت قانونی از خود حیوانات و مقابله با خشونت علیه آن‌ها تأکید دارد. این تغییر تا حدی بازتاب تحول رابطه بخشی از ایرانیان با حیوانات است.

سعید پیوندی می‌گوید که این تحول، به خصوص در شهرهای بزرگ ایران، پدیده‌ای نسبتاً نوظهور است: «با این حال، در شرایط بحران اقتصادی فراگیر، این گرایش‌های جدید هم محدود به گروه‌های اجتماعی خاصی باقی می‌مانند و نمی‌توانند به‌طور گسترده همگانی شوند؛ در نتیجه، نمی‌توانند نقش فرهنگ‌ساز خود را در سطح وسیع ایفا کنند.»

قانون جامع احتمالی چگونه باید باشد؟

امضاکنندگان کارزار اخیر از نمایندگان مجلس خواسته‌اند طرح‌ها و لوایح مرتبط با حمایت از حیوانات و مقابله با حیوان‌آزاری را با جدیت بیشتری در دستور بررسی قرار دهند و زمینه تصویب قانونی جامع، شفاف و دارای ضمانت اجرای مشخص را فراهم کنند.

اما در یک قانون جامع احتمالی، دقیقاً چه مواردی باید در نظر گرفته شود؟

آقای درویش می‌گوید که باید در قانون تصریح شود که هرگونه تجارت، خرید و فروش حیوانات «ممنوع» باشد، چرا که این امر نیز می‌تواند از مصادیق بارز حیوان‌آزاری باشد.

در عین حال، دولت موظف باشد با همکاری شهرداری‌ها «پروتکل‌های اخلاقی و مشخصی» تدوین کند تا هر فردی که مایل به سرپرستی این حیوانات است، از شرایط و صلاحیت‌های لازم برخوردار باشد.

او می‌افزاید:

«در این قانون همچنین باید پیش‌بینی شود که شهرداری‌ها موظف به جمع‌آوری حیوانات بدون صاحب، عقیم‌سازی آنها و نگهداری‌شان در مکان‌های مناسب با رعایت استانداردهای بهداشتی باشند. از سوی دیگر، اگر فردی مرتکب جرم شد و به‌طور عمدی حیوانی را مورد آزار قرار داد و سپس تصاویر یا فیلم این اقدام را در شبکه‌های اجتماعی منتشر کرد، باید به‌روشنی مشخص باشد که برای هر یک از این جرایم چه مجازاتی در نظر گرفته خواهد شد.»

موضوع خشونت علیه حیوانات چه اولویتی دارد؟

ایران کشوری است که اکنون درگیر انواع خشونت است، از خشونت جنگ و سرکوب گرفته تا کشتار غیرنظامیان و اعدام‌ها. وجود این اشکال مختلف خشونت ممکن است این پرسش را ایجاد کند که در این شرایط، آیا پرداختن به حیوان‌آزاری و خشونت علیه حیوانات اساساً ضرورتی دارد؟

آقای پیوندی تأکید می‌کند که نباید این اشکال مختلف خشونت را در برابر یکدیگر قرار داد، بلکه باید آن‌ها را در ارتباط با یکدیگر دید.

او می‌گوید:

«در مقابل، حیوان‌دوستی و پرهیز از خشونت علیه حیوانات نیز می‌تواند در ترویج فرهنگ عدم خشونت و شکل‌گیری جامعه‌ای کم‌خشونت نقش مهمی داشته باشد. بنابراین، نباید این موضوعات را در مقابل یکدیگر قرار داد یا برای آنها نوعی اولویت‌بندی قائل شد؛ به این معنا که ابتدا باید با یک نوع خشونت مبارزه کنیم و در انتهای فهرست، به سراغ حیوان‌آزاری برویم، چون آن را کم‌اهمیت‌تر می‌دانیم.»

این جامعه‌شناس ادامه می‌دهد:

«باید به این نکته توجه کرد که هر یک از اشکال خشونت می‌توانند به عادی‌سازی، توجیه و گسترش فرهنگ خشونت در جامعه کمک کنند. به همین دلیل، مبارزه با آزار و خشونت علیه حیوانات نیز باید بخشی از مبارزه با خشونت در جامعه به‌طور کلی تلقی شود. همه این مبارزه‌ها در کنار یکدیگر می‌توانند به کاهش سطح عمومی خشونت و تقویت فرهنگ عدم خشونت در جامعه کمک کنند.»

کارزارها و مطالبات مدنی درباره حیوانات هر چند منجر به تحول متناسب در قوانین و سیاست‌گذاری عمومی نشده، اما در مجموع نشان می‌دهد که رابطه جامعه ایران با حیوانات در حال تغییر است.

این تغییر را حتی می‌توان گسترده‌تر دانست و با توجه به کارزارهای مشابه دیگری مثل کارزار «نه به اعدام»، نتیجه گرفت که جامعه مدنی ایران اکنون قصد دارد مسئولیت بیشتری در مقابله با هرگونه خشونت ایفا کند.

این مطلب بخشی از:

فرهنگ و زندگی

فراتر از خبر

بایگانی